

Διοργάνωση: **ΑΔΙΑΦΟΡΟΙ-ΑΔΙΑΦΘΟΡΟΙ**

7ο ΕΦΗΒΙΚΟ ΚΥΝΗΓΙ ΘΗΣΑΥΡΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

«Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ»

Σάββατο 8 και Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2025

➤ Οδός Αγίας Βαρβάρας

Η οδός συνδέει την οδό Εθνικής Αντιστάσεως με την οδό Στυλιανού Μανιουδάκη.

Ο Ιερός Ναός της Αγίας Βαρβάρας κατασκευάστηκε σε θέση παλιότερης ομώνυμης εκκλησίας. Το οικοπέδο αγοράστηκε με δυναμική παρέμβαση της Χριστιανικής κοινότητας από τον Τουρκοκρητικό Αλή Τσιτσεκάκη τον Μάρτιο του 1885. Το έργο αποπερατώθηκε γρήγορα και τα εγκαίνια της εκκλησίας έγιναν στις 4.12.1885 ημέρα της εορτής της αγίας από τον Επίσκοπο Ιερόθεο Μπραουδάκη.

Η χάρη της Αγίας βοήθησε στην καταπολέμηση εκείνα τα δύσκολα χρόνια της επιδημίας της Ευλογιάς. Η συμβολή της αναγνωρίστηκε από Χριστιανούς και Μουσουλμάνους που όλοι έκαναν τάματα στην χάρη της. Σήμερα η αγαπημένη Αγία των Ρεθεμνιωτών είναι πολιούχος της πόλεως.

Κατά την περίοδο της Ρωσικής κατοχής η εκκλησία δόθηκε στους Ρώσους για τον εκκλησιασμό τους. Οι λειτουργίες πραγματοποιούνταν με την παρουσία Ρώσου ιερέα. Οι Ρώσοι πρόσφεραν ως δώρο στο ναό τον μεσαίο πολυέλαιο της εκκλησίας.

Πίσω από την εκκλησία είναι το κτίριο της παλιάς Βιβλιοθήκης της πόλης. Παλιότερα εδώ στεγάζονταν το Χριστιανικό Παρθεναγωγείο. Σήμερα στον χώρο αυτό βρίσκεται το Κέντρο Ρομποτικής-Ψηφιακής Τεχνολογίας και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών.

Κοντά στην συμβολή με την οδό Τσαγρή ήταν ο φούρνος του Χαράλαμπου Μπιρλιράκη που εκτός από το φρέσκο ψωμί έψηνε μυρωδάτα φαγητά και γλυκά. Πάνω από τον φούρνο η σύζυγος του Θεοπίστη με μια ραπτομηχανή έραβε κάθε λογής κάλτσες πολλές με περίτεχνα χρώματα.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 21 υπήρξε η κατοικία του ζωγράφου Λευτέρη Κανακάκη που πολλά έργα του εκτίθενται στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης της πόλης μας. Σήμερα στο παλιό ανακαινισμένο αρχοντικό λειτουργεί πρότυπο ξενοδοχείο.

Στην απέναντι πλευρά της οδού στον αριθμό 8 ήταν το σπίτι που γεννήθηκε ο συγγραφέας του Χρονικού μιας Πολιτείας Παντελής Πρεβελάκης.

➤ Οδός Αγίου Φραγκίσκου

Η οδός συνδέει την οδό Εθνικής Αντιστάσεως με την πλατεία Μικρασιατών.

Ο Άγιος Φραγκίσκος αποτελεί μια από τις σπουδαιότερες μορφές αγίων της Καθολικής εκκλησίας και αγιοποιήθηκε στα 1228 μόλις δυο χρόνια από το θάνατο του.

Σε μια εποχή που επικρατούσε θρησκευτικός φανατισμός ο Άγιος ήταν αποδεκτός και σεβαστός και από τους Ορθόδοξους Χριστιανούς που εκκλησιάζονταν στις κατά τόπους εκκλησίες του αφιερώνοντας στην χάρη του πολυάριθμα τάματα. Χαρακτηρίστηκε ως ο φτωχούλης του Θεού για την ασκητική και λιτή ζωή του. Την ημέρα εορτής του Αγίου γιορτάζεται παράλληλα και η Παγκόσμια ημέρα των Ζώων.

Στο Ρέθυμνο, η εκκλησία του είναι από τα πιο σημαντικά μνημεία της πόλης μας. Στην πρόσοψη της δεσπόζει ένα υπέροχο θύρωμα, το μοναδικό στην πόλη μας με κιονόκρανα σύνθετου ρυθμού. Παλιότερα στον περιβάλλοντα χώρο υπήρχε ολόκληρο μοναστήρι. Μαζί με την εκκλησία διασώζονται στην συμβολή με την οδό Εθνικής Αντιστάσεως δύο παρεκκλήσια του. Σήμερα στον χώρο της εκκλησίας φιλοξενείται το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης.

Απέναντι από την άλλοτε εκκλησία βρίσκεται η αίθουσα εκδηλώσεων της Περιηγητικής Λέσχης Ρεθύμνου. Φέρει το όνομα του Παύλου Βαρδινογιάννη τιμώντας τον παλιότερο πολιτικό και ανθρωπιστή. Στον χώρο αυτό παλιότερα και μέχρι τη δεκαετία του 1980 χτυπούσε η καρδιά του Ρεθεμνιώτικου Καρναβαλιού με τις κατασκευές αρμάτων και στολών. Εκεί αποθηκεύονταν και το άρμα του Αγίου Βασίλη που κάθε παραμονή Πρωτοχρονιάς κάνει την εμφάνιση του στους δρόμους της πόλης.

Λίγο παρακάτω λίγο πριν από την είσοδο στην πλατεία Μικρασιατών βρίσκεται η είσοδος των παλιότερων Μουσουλμανικών Σχολείων. Ουσιαστικά αποτελείται από δυο τμήματα ένα ενετικό που μοιάζει με την είσοδο του κάστρου της Φορτέτζας και μια δεύτερη προσθήκη Τούρκικη στο ανώφλι της δεσπόζει μια έγχρωμη κληματαριά με σταφύλια. Στα δύο άκρα της εισόδου παρατηρούμε τα σύμβολα των Ενετών και των Οθωμανών, Λιοντάρια και Αλέμ δείγματα κυριαρχίας και σπουδαιότητας του χώρου για τους παλιούς κατακτητές.

➤ **Οδός Αραμπατζόγλου Θεόδωρου**

Η οδός συνδέει την πλατεία Μαρίας Παπαϊωάννου με την οδό Μεσολογγίου. Είναι παράλληλη με την οδό Βερνάδου και κάθετη με την οδό Νικηφόρου Φωκά.

Ο Θεόδωρος Αραμπατζόγλου διετέλεσε παλαιότερα αντιδήμαρχος Ρέθυμνου. Ο πρόωρος θάνατος του το 1987, θεωρήθηκε μεγάλη απώλεια για τον τόπο μας.

Η οδός παλαιότερα ονομαζόταν οδός Θεσσαλονίκης. Έχει πολλά διατηρητέα κτίρια με τα χαρακτηριστικά τους κιόσκια να κλέβουν την παράσταση. Στο νούμερο 30 είναι η μοναδική οικεία με δύο από αυτά.

Λίγο παρακάτω στο νούμερο 48 λειτουργούσε έως το 2007 το μουσείο Ενάλιας ζωής το οποίο είχε εκθέματα από μαλάκια σπόγγους ιχθύς και διάφορα απολιθώματα. Στο ίδιο κτήριο κατά την ενετική περίοδο βρισκόταν η οικία του Λατίνου επισκόπου του Ρεθύμνου.

Προχωρώντας στην ίδια σειρά πριν συναντήσουμε τον Ιερό Ναό της Κυρίας των Αγγέλων βρισκόταν από το 1912 η αρχική εγκατάσταση της ποτοποιίας Παυλιδάκη, που αργότερα μεταφέρθηκε στην οδό Αρκαδίου.

Στην συμβολή της οδού με την πλατεία Μαρίας Παπαϊωάννου και την οδό Νικηφόρου Φωκά βρίσκεται ο Ιερός Ναός της Κυρίας των Αγγέλων [Ευαγγελισμός της Θεοτόκου]. Είναι τρίκλιτη εκκλησία σε σχήμα σταυρού, χωρίς τρούλο, με το μεσαίο κλίτος -το μεγαλύτερο- αφιερωμένο στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Το νότιο κλίτος είναι αφιερωμένο στην Αγία Τριάδα και τους Αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη, ενώ το βόρειο στον Άγιο Ελευθέριο. Στην Κυρία Των Αγγέλων υπάρχει αντίγραφο της εικόνας του Αγίου Γοβδελαά, Πέρση πρίγκιπα που εκτελέστηκε από τον πατέρα του γιατί ήταν χριστιανός. Την εικόνα του ζωγράφισε ο Εμμ. Τζάνε Μπουνιαλής.

Κατά την Ενετική περίοδο ήταν αφιερωμένη πιθανότατα στην Μαρία την Μαγδαληνή του τάγματος των Δομινικανών μοναχών. Λίγο μετά την Τουρκική κατάκτηση μετατράπηκε σε τζαμί. Το 1917 το τέμενος μετατράπηκε σε ορθόδοξο ναό.

Στον χώρο αυτό από το 2016 ο Σύλλογος Ενεργών Πολιτών Ρεθύμνου [Σύμπολις] τιμά την μνήμη του προστάτη αγίου του Νεομάρτυρα Ματθαίου Γερακαρίου με πανηγυρική θεία λειτουργία στις 18 Αυγούστου. Ο Άγιος Ματθαίος από το Γερακάρι Αμαρίου ήταν κάτοικος Ρεθύμνου ο οποίος μαρτύρησε το 1700 σε ηλικία περίπου 30 ετών, για την επιθυμία του να κρατήσει την πίστη και τα ιδανικά των προγόνων του.

➤ Οδός Αρκαδίου

Η οδός συνδέει την πλατεία Ηρώων με το Ενετικό λιμάνι της πόλης. Το όνομα της οδού δόθηκε προς τιμήν της ιστορικής και ηρωικής μονής Αρκαδίου που η εθελοθυσία της κατά την Κρητική Επανάσταση το 1866 αποτέλεσε το ορόσημο του αγώνα για την ελευθερία του τόπου μας. Ο δρόμος αυτός δημιουργήθηκε από την μετατόπιση του αρχικού παραλιακού μετώπου, με την προσθήκη των νεότερων οικοδομικών τετραγώνων απέναντι από την προκυμαία κατά τον 18ο αι.

Είναι από τους κεντρικότερους δρόμους της πόλης πλαισιωμένος από θαυμάσια Αναγεννησιακά μέγαρα πολλά από αυτά εικονίζονται στο πίνακα Civitas Rethymnae. Παράλληλα ήταν παλιότερα όπως και σήμερα ο ποιο εμπορικός, γι' αυτό και ονομάζεται και Μεγάλη Αγορά.

Στο ανατολικό άκρο της βρισκόταν παλιότερα μια από τις πιο κεντρικές πύλες του περιμετρικού τείχους της πόλης, η Πύλη της Άμμου αποτελώντας παράλληλα και την είσοδο στην πόλη από τα ανατολικά. Η πύλη όπως και το περιβάλλοντα τείχος γκρεμίστηκαν κατά την περίοδο της Ρωσικής κατοχής το 1898 όπως και πολλά άλλα μέρη των οχυρώσεων του Ρεθύμνου.

Πολύ κοντά στην άλλοτε πύλη της Άμμου και αριστερά της οδού βρίσκονταν η μονή της Αγίας Βαρβάρας. Το μοναστήρι αυτό μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος κατά την Τουρκική κατοχή από τον Καρά Μουσά Πασά, διοικητή του ναυτικού κατά την κατάληψη της πόλης, που έδωσε στο τέμενος το όνομα του. Στον περιβάλλοντα χώρο του που δεσπόζουν πολλές Μεζαρόπλακες [τούρκικες ταφικές πλάκες] υπάρχει ένα μικρό μαυσωλείο [τουρπές], μια παλιά κρήνη και μέρος του μιναρέ που υπήρχε παλιότερα. Τα τελευταία χρόνια στον χώρο αυτό πραγματοποιούνται εκθέσεις και διάφορες άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Προχωρώντας στην οδό Αρκαδίου στους αριθμούς 48 και 50 υπάρχουν δύο θαυμάσια Βενετσιάνικα κτήρια. Κατά τα νεότερα χρόνια εκεί βρίσκονταν τα χάνια του Παττακού και του Μποτόνη. Η αποκατάσταση των κτιρίων ολοκληρώθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 2008. Σήμερα εκεί λειτουργεί το Γραφείο Παλιάς Πόλης του Δήμου Ρεθύμνου.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 85 συναντάμε το παλιό ωρολογοποιείο του Στέλιου Φουσταλιεράκη που εκτός από την τέχνη του ρολογά είχε και μοναδική επιδεξιότητα μουσικού με το όργανο του μπουλγαρί, αχώριστο του φίλο. Συνεργάστηκε με πολλούς Κρητικούς καλλιτέχνες και έκανε αρκετές μοναδικές ηχογραφήσεις ρεμπέτικων και κρητικών τραγουδιών.

Στην άλλη γωνία του τετραγώνου στον αριθμό 119 ήταν το παλιό φαρμακείο του Ευάγγελου Νησιανάκη «Ο Ευαγγελισμός». Ο Νησιανάκης αποτέλεσε ένα επιστήμονα με μεγάλη κοινωνική και φιλανθρωπική προσφορά στην πόλη μας. Εκτός από επιστήμονας- φαρμακοποιός για πολλά χρόνια διατέλεσε πρόεδρος του Συνδέσμου Διάδοσης Καλών Τεχνών, του Ωδείου δηλαδή. Στο φαρμακείο του και χώρο εργασίας του κρατούσε παράλληλα και την γραμματειακή υποστήριξη του Ιδρύματος, βοηθώντας έτσι την λειτουργία του.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 122 θα συναντήσουμε το παλιό κατάστημα της ποτοποιίας-οινοποιίας Παυλιδάκη. Με έναρξη εργασιών το 1912 αρχικά στεγάζονταν στην οδό Αραμπατζόγλου δίπλα στην Κυρία των Αγγέλων. Πέρα των οίνων παρασκεύαζε μοναδικά αποστάγματα τσικουδιάς, μαστίχας, ούζου, λικέρ, κονιάκ και διέθετε παλιό κρασί με χρήση κυρίως φαρμακευτική.

Απέναντι από την ποτοποιία στον αριθμό 143 ήταν το παλιό βιβλιοπωλείο-χαρτοπωλείο του Λεωνίδα Χατζηδάκη. Ο Χατζηδάκης ήταν παράλληλα από τους ιδρυτές του Ορειβατικού

Συλλόγου Ρεθύμνου και για πολλά χρόνια πρόεδρος του. Στο κατάστημα του διέθετε και αθηναϊκό τύπο. Το βιβλιοπωλείο συχνά διέθετε δικά του μαθητικά τετράδια με Ρεθεμνιώτικες φωτογραφίες στο εξώφυλλο τους.

Προχωρώντας λίγο παρακάτω στο 132 συναντούμε το παλιό βιβλιοπωλείο του Ανδρέα Δριδάκη. Μαζί με τα αντικείμενα βιβλιοπωλείου εμπορεύονταν φωτογραφικά και αθλητικά είδη έχοντας παράλληλα και άδεια ΠΡΟ-ΠΟ. Σε βιτρίνα του καταστήματος, που ευγενικά παραχωρούνταν συχνά εκτίθεντο τα κύπελλα-έπαθλα των επερχόμενων Αρκαδίων ή Κολυμβητικών αγώνων.

Στον αριθμό 154 θα συναντήσουμε μια από τις πιο όμορφες κατοικίες της Παλιάς πόλης. Του κτιρίου δεσπόζει το θύρωμα της κεντρικής εισόδου καθώς και η εντυπωσιακή της πρόσοψη που εικονίζεται μάλιστα απαράλλακτη στον πίνακα *Civitas Rethymnae*. Το κτίριο αυτό παλιότερη κατοικία του Ιζέτ Πασά αγοράστηκε το 1912 από τον Βασίλειο Δρανδάκη και διατηρείται από απογόνους της οικογενείας του. Κατά το τέλος του 19ου αι. στέγασε τα γραφεία του Αγγλικού τηλεγραφείου δίνοντας μια δυνατότητα επικοινωνίας του τόπου μας με τον έξω κόσμο.

Στην απέναντι πλευρά του δρόμου στην συμβολή με την οδό Αντώνη Μελιδόνη βρίσκεται το κτίριο του παλιού Δημαρχείου [1915-1970] της πόλης μας. Αποτέλεσε παλιότερα προ του 1915 την κατοικία του εμπόρου Θεοδώρου Τριφύλλη. Σήμερα στον χώρο αυτό στεγάζεται το Ίδρυμα Σοσιαλιστικών Μελετών «Σταύρος Καλλέργης», η Δημοτική Χορωδία, ο Σκακιστικός Σύλλογος και ο Όμιλος Μπριτζ. Παλιότερα στο πίσω μέρος του ισόγειου του κτιρίου, λίγο πριν την έξοδο στην προκυμαία λειτούργησαν τα πρώτα γραφεία της ΔΕΗ στην πόλη μας.

Λίγο παρακάτω βρίσκονταν παλιότερα η ΙΔΗ ένας χώρος αναψυχής με μπιλιάρδα, ποδοσφαιράκια και τελευταία ηλεκτρονικά παιχνίδια. Παράλληλα λειτουργούσε και σαν καφέ αφού είχε είσοδο και από την προκυμαία. Στην πρόσοψη του δεσπόζει ένα αντίγραφο κεφαλής μάλλον της θεάς Αθηνάς. Σήμερα στον χώρο αυτό που έχει διατηρήσει αλώβητη την εξωτερική του πρόσοψη λειτουργεί εμπορικό κατάστημα.

Στην συμβολή με την οδό Χατζηγηγοράκη διακρίνουμε καλυμμένο με μεταλλική σιδεριά το νεοκλασικό τριώροφο κτίριο που οικοδόμησε ο Μανούσος Μαυρατζάς και κληρονόμησε ο γαμπρός του γιατρός Γεώργιος Χατζηγηγοράκης. Το κτίριο χαρακτηρίζεται από τις εντυπωσιακές σιδεριές στους δυο του εξώστες, τα μοναδικής τέχνης παράθυρα και τις εντυπωσιακές «ταβανογραφίες» του Γεωργίου Γαληνού στο εσωτερικό του. Ο Γιατρός Γεώργιος Χατζηγηγοράκης ήταν εξαιρετικά φιλόανθρωπος διατελώντας παράλληλα και υποπρόξενος της Ρωσίας στην πόλη μας. Η οικία του ήταν παράλληλα η έδρα του Υποπροξενείου.

Απέναντι από το κτίριο Χατζηγηγοράκη στην απέναντι πλευρά του ομώνυμου δρόμου ήταν το πρώτο Δημοτικό Νοσοκομείο της πόλης μας το λεγόμενο και ως Χατζηγηγοράκειο. Έχει είσοδο από τον αριθμό 5 της οδού αλλά και έξοδο επί της οδού Αρκαδίου στην οικία στο αριθμό 182 με το χαρακτηριστικό καλοδιατηρημένο κιόσκι.

Περπατώντας λίγο παρακάτω συναντούμε το κτίριο της Λότζια την γνωστή λέσχη των Βενετών που υποδέχονταν τους ευγενείς της περιοχής για συζητήσουν πολιτικά και οικονομικά θέματα αλλά και για ψυχαγωγηθούν. Σε αυτό τον χώρο ιδρύθηκε το 1561 η Ακαδημία των *Vivì*, το πρώτο Ελληνικό μετά την Άλωση πνευματικό σωματείο. Μετά την Τουρκική κατάκτηση το κτίριο μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος και προστέθηκε μιναρές με κρήνη στην βάση του. Στον χώρο αυτό από στεγάστηκε προσωρινά... και αυτή η Τρίτη εγκατάσταση του Αρχαιολογικού Μουσείου της πόλης μας κατά τα έτη 1950-1991. Σήμερα ο χώρος χρησιμοποιείται από το Υπουργείο Πολιτισμού ως χώρος πώλησης μουσειακών αντιγράφων.

Λίγο πριν τη διασταύρωση με την οδό Σαλαμίνος συναντούμε στον αριθμό 222 τα υπολείμματα του πύργου του Βενετσιάνικου Ρολογιού της πόλης μας. Μνημείο μοναδικό στην άλλοτε Βενετική Κρήτη, ένα από τα ωραιότερα μνημεία που έπρεπε να είχαμε διασώσει, ατύχησε να βρίσκεται στην επέκταση-διάνοιξη της οδού Αρκαδίου προς το λιμάνι της πόλης και κατεδαφίστηκε το 1945 από τον Δήμο Ρεθύμνου, παρά το γεγονός ότι λίγα χρόνια νωρίτερα το 1939 είχε χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο. Ο μηχανισμός του αρχικά ήταν ηλιακός με τον ζωδιακό κύκλο να δεσπόζει στην πρόσοψη του. Τα τελευταία χρόνια της Βενετικής κατοχής προστέθηκε υδραυλικός μηχανισμός λειτουργίας του.

➤ **Οδός Βερνάδου Εμμανουήλ**

Η οδός συνδέει την οδό Νικηφόρου Φωκά με την πλατεία Τίτου Πετυχάκη.

Ο Εμμανουήλ Βερνάρδος (1777-1852) γεννήθηκε στο Νεφς Αμάρι. Σε νεαρή ηλικία εγκαταστάθηκε στο Ιάσιο της Μολδαβίας όπου και μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία το 1816, όπως και άλλοι επιφανείς Κρητικοί που ζούσαν στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Εκεί ίδρυσε τυπογραφείο στο οποίο είχαν τυπωθεί οι προκηρύξεις του Αλέξανδρου Υψηλάντη κατά την έναρξη της Επανάστασης του 1821. Υπήρξε ο πρώτος επίσημος κήρυκας της Φιλικής Εταιρείας στην Κρήτη.

Στην συμβολή της οδού με την πλατεία Τίτου Πετυχάκη βρίσκεται το τέμενος Γαζή Χουσεΐν Πασά ή Νερατζέ όπως το αποκαλούσαν οι Ρεθεμνιώτες. Το κτίριο στο παρελθόν υπήρξε καθολικό μονής του τάγματος των Αυγουστινιανών μοναχών με το όνομα Σάντα Μαρία.

Δίπλα στο ναό οικοδομήθηκε παρεκκλήσι αφιερωμένο στο Σώμα του Χριστού. Με την κατάκτηση του Ρεθύμνου από τους Οθωμανούς, η μονή μετατράπηκε σε τέμενος. Μετά την ανταλλαγή πληθυσμών και την αποχώρηση των μουσουλμάνων από την Κρήτη το κτίριο αρχικά το 1925 μετατράπηκε σε εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο. Η πράξη αυτή δεν είχε συνέχεια ώστε αργότερα εκεί να λειτουργήσει κινηματογράφος και από το 1957 ο χώρος της άλλοτε εκκλησίας να στεγάσει το Ωδείο Ρεθύμνου.

Το κτίριο έχει ορθογώνιο σχήμα και διαθέτει τρεις ημικυκλικούς θόλους. Χαρακτηριστικός είναι ο μιναρές του τζαμιού, με δύο εξώστες, ο οποίος είναι ο ψηλότερος στην πόλη. Κατασκευάστηκε το 1890, τα τελευταία χρόνια της Τουρκοκρατίας, από τον μηχανικό Γεώργιο Δασκαλάκη.

Λίγο παρακάτω από το πρώην τέμενος βρίσκεται το Σπίτι του Πολιτισμού. Στον χώρο αυτό κατά τη δεκαετία του 1920 λειτούργησε κινηματογράφος. Σήμερα μετά την εξαγορά του χώρου από τον Δήμο Ρεθύμνου υπάρχει ένας χώρος πολλαπλών χρήσεων για πολιτιστικές εκδηλώσεις δυναμικότητας 150-200 ατόμων.

Δίπλα από το σπίτι του Πολιτισμού εκτίθεται από το 2014 η Συλλογή «Τα εκ του Ταμείου 600 + 1 μολύβια» της Ελένης Γλύκατζη-Αρβελέρ καθηγήτριας και πρυτάνεως του Πανεπιστημίου της Σορβόνης στην Γαλλία. Εκεί εκτίθενται προσωπικά της αντικείμενα, βιβλία και σημειώσεις, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό. Η Συλλογή ανήκει στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και ο επισκέπτης της μπορεί να πάρει μια γεύση από τα Σχολεία του Κόσμου.

Στο κτίριο που ακολουθεί στους αριθμούς 26-28 στεγάζεται το Ιστορικό -Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου, σε ένα Βενετσιάνικο αρχοντικό που με το επόμενο κτίριο στον αριθμό 30 αποτελούσαν κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας την κατοικία της οικογένειας Clodio στην πόλη μας. Χαρακτηριστικό της τα δύο μεγάλα τόξα που στεγάζουν τον ανοιχτό χώρο του ισογείου και τα τοξωτά τους παράθυρα να δεσπόζουν.

Αργότερα, το αρχοντικό πέρασε στα χέρια του Τούρκου Αγά, Σελήμ Μπέη, ενώ για κάποιο καιρό ήταν Τουρκικό Διοικητήριο.

Το βενετσιάνικο κτίριο του Ιδρύματος, ιστορικό διατηρητέο μνημείο του 17ου αι. προσφέρει τον ιδεώδη χώρο για την παρουσίαση των συλλογών του ενώ παράλληλα η λειτουργία του Μουσείου συμβάλλει στην προστασία του μνημείου.

Οι εκθεσιακοί χώροι του Μουσείου (μόνιμη έκθεση) εκτείνονται σε πέντε αίθουσες και περιλαμβάνουν κυρίως αντικείμενα της παραδοσιακής χειροτεχνίας και λαϊκής τέχνης. Στόχος του Ιστορικού - Λαογραφικού Μουσείου Ρεθύμνης είναι να εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο ερευνητικό και εκπαιδευτικό κέντρο για τη διάσωση του Λαϊκού πολιτισμού της Κρήτης ενώ με διεθνή συνεργασία θα αναζητήσει και θα προβάλει τις κοινές αξίες των λαών που αποτελούν πανανθρώπινη κληρονομιά.

Συνεχόμενα του Λαογραφικού Μουσείου στον αριθμό 30 σε τμήμα της κατοικίας που ανήκε στην αριστοκρατική Ενετοκρητική οικογένεια των Clodio, βρίσκεται ένα από τα πιο ωραία θυρώματα της πόλης μας. Η είσοδος πλαισιώνεται από ορθογώνιο πλαίσιο με στρογγυλεμένες γωνίες, γνώριμο στοιχείο της γοθικής αρχιτεκτονικής. Στο υπέρθυρο διακρίνεται καθαρά η επιγραφή: «VIRTUTE FULCIDA DOMUS. MDCIX KAL. IUNII», η οποία μπορεί να μεταφραστεί ως εξής: «ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΕΤΗ ΑΣΤΡΑΦΤΕΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ. 1609, ΚΑΛΕΝΔΕΣ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ». Η ημερομηνία κατασκευής επιβεβαιώνει την άποψη ότι τα περισσότερα από τα σωζόμενα σπίτια του Ρεθύμνου χρονολογούνται μετά το 1571, δηλαδή μετά τη λεηλασία της πόλης από τον Ουλούτς Αλή. Ο γλύπτης φανερώνει τη μεγάλη του ικανότητα να δουλεύει την πέτρα ιδιαίτερα στο τύμπανο του αετώματος, με τον πλούσιο φυτικό διάκοσμο που ξεπροβάλλει μέσα από δύο cornucopiae (κέρας της αφθονίας). Στο κέντρο της σύνθεσης βρίσκεται το οικόσημο των Clodio με τον χαρακτηριστικό διπλό τελαμώννα και τη διαγώνια παράσταση ενός λέοντα.

Στον χώρο αυτό λειτουργεί από το 1967 το εργαστήριο παρασκευής φύλλου κρούστας και κανταΐφιου της οικογένειας Χατζηπαράσχου. Ίσως η πιο διάσημη βιοτεχνία της πόλης μας που η φήμη της έχει ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο. Μαζί με τους ιδρυτές της το ζεύγος Γεωργίου και Κατίνας σήμερα η λειτουργία της έχει περάσει στον γιο του Παρασκευά και στον εγγονό του Γιώργο.

➤ **Οδός Βιβυλάκη Εμμανουήλ**

Το όνομα της οδού δόθηκε προς τιμήν αυτού του μεγάλου αγωνιστή και λογίου. Η οδός ενώνει την Πλατεία 25^{ης} Μαρτίου 1821 με την οδό Πέτρου Μανουσάκη. Ο Εμμανουήλ Βιβυλάκης γεννήθηκε στο χωριό Βρύσες της επαρχίας Αμαρίου. Μόλις 15 ετών κατατάχθηκε στο Ναύπλιο ως εθελοντής και πολέμησε σε όλη τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821. Αργότερα επί Όθωνα σπούδασε Νομικά στην Γερμανία. Στην Κρητική Επανάσταση του 1841 πολέμησε γενναία, τυπώνοντας παράλληλα τα πολεμικά γεγονότα για να διασωθούν στην ιστορία.

Μετά το τέλος της επανάστασης εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου τύπωνε για 40 χρόνια την εφημερίδα «Ραδάμανθους» προβάλλοντας τα θέματα της Κρήτης.

Η συνεισφορά του στην Παιδεία ήταν τεράστια. Βοήθησε στον εξοπλισμό με εκπαιδευτικό υλικό αρκετών Σχολείων του τόπου μας ενώ για τη δημιουργία Βιβλιοθήκης από την Κοινότητα της Πόλεως Ρεθύμνης προσέφερε περίπου 1000 τόμους βιβλίων.

Το 1880 κατέβηκε στην Κρήτη για να ασπαστεί τα πάτρια χώματα. Συγκινημένος από την υποδοχή που του έγινε στο Ρέθυμνο «ήρθε, είδε, εξέπνευσε», παθαίνοντας ξαφνικά την επομένη της υποδοχής του.

➤ **Οδός Βλαστού Παύλου**

Το όνομα της οδού δόθηκε προς τιμήν του μεγάλου Κρητικού Λαογράφου [1860-1910] Παύλου Βλαστού. Η οδός ενώνει την οδό Χρήστου Μακρή και την Πλατεία 25^{ης} Μαρτίου 1821 με την οδό Αρκαδίου.

Ο Παύλος Βλαστός χαρακτηρίζεται ως ο πατέρας της Κρητικής Λαογραφίας. Διδάσκαλος και Ιεροψάλτης παράλληλα, το έργο του είναι τεράστιο και ανέκδοτο, απαρτίζεται δε από 93 ογκώδεις τόμους. Από την συλλογή αυτή μόνο το έργο του << Ο γάμος εν Κρήτη >> έχει εκδοθεί. Το υπόλοιπο παραμένει αναξιοποίητο. Στην οδό αυτή στον αριθμό 15 βρισκόταν η οικία του κατά το διάστημα που έμεινε στην πόλη μας.

➤ **Οδός Γοβατζιδάκη Ιωάννη**

Η οδός συνδέει την οδό Εθνικής Αντιστάσεως με την οδό Παπαμιχελάκη Μιχαήλ.

Ονομάστηκε προς τιμήν του παλιού βουλευτή Ρεθύμνου Ιωάννη Γοβατζιδάκη. Εξαιρετικά εργατικός και φιλόανθρωπος δούλεψε ακούραστα για τη δημιουργία υποδομών στο οδικό δίκτυο, την ανέγερση διδακτηρίων, ενώ μεγάλη ήταν η συμβολή του στην παροχή βοήθειας προς τους πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής.

Στο τέλος της οδού βρίσκεται η άλλη είσοδος του Τούρκικου Σχολείου με την επιγραφή στην οποία αναγράφεται: «Αυτό το σχολείο το έχτισε ο Εδεχέμ Κλαψαράκης για να πηγαίνουν τα θηλυκά παιδιά αυτής της πόλης».

Σήμερα στεγάζει το 1^ο Δημοτικό Σχολείο της πόλης μας, ενώ παλαιότερα στον ίδιο χώρο λειτουργούσε το οθωμανικό σχολείο θηλέων που ιδρύθηκε το 1795.

➤ **Οδός Γρηγορίου Πατριάρχη**

Η οδός συνδέει την οδό Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή με την οδό Πάνου Κορωναίου. Προς τιμήν του Εθνομάρτυρα Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου.

Με καταγωγή από τη Δημητσάνα Αρκαδίας λίγο μετά το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης συνελήφθη με εντολή του Σουλτάνου και στις 10 Απριλίου 1821 μαζί με πολλούς άλλους κληρικούς απαγχονίστηκε στην μεσαία είσοδο του Πατριαρχείου. Από τότε ή είσοδος αυτή δεν ξανάνοιξε. Η δολοφονία του προκάλεσε αίσθηση και αποτροπιασμό σε όλη την Ευρώπη κατά των Τούρκων, ενώ το σώμα του 76χρονου τότε Πατριάρχη ενταφιάστηκε λίγο αργότερα στην Οδησό της τότε Ρωσίας με μεγάλες τιμές.

Στον αριθμό 27 υπάρχει μια από τις κρήνες που έκτισαν οικογένειες Τουρκοκρητικών της πόλης μας. Σε μια εποχή που τα σπίτια δεν διέθεταν δίκτυο οικιακής ύδρευσης οι κρήνες ήταν πολύτιμες υποδομές για την καθημερινή ζωή. Στην αναμνηστική επιγραφή της αναφέρει ότι πρόκειται για έργο του Γινούς Αγά Κασίμ μπέη. Αναφέρει επίσης: «Εσύ που θα πιείς νερό και θα πάρεις από αυτή την βρύση δεν φθάνει μόνο να πάρεις νερό αλλά θα πρέπει να ελεήσεις την ψυχή μου και να προσευχηθείς για την αγάπη του θεού. Συγχώρεσε την ψυχή μου να μπει στον Παράδεισο 1863».

➤ **Οδός Δασκαλογιάννη Ιωάννη**

Η οδός συνδέει την οδό Αρκαδίου με την οδό Καστρινογιαννάκη.

Ο Ιωάννης Δασκαλογιάννης ήταν αρχηγός και ήρωας της επανάστασης του 1770 με επίκεντρο τα Σφακιά. Κηρύσσοντας εκεί την Επανάσταση έλπιζε σε ένα γενικό ξεσηκωμό που όμως γρήγορα διαψεύστηκε και η κίνηση αυτή απέτυχε. Αποτέλεσμα ήταν να παραδοθεί στους Τούρκους ελπίζοντας στις υποσχέσεις τους ότι θα σταματούσαν οι σφαγές και θα δινόταν αμνηστία. Οι Τούρκοι τον έγδαραν ζωντανό ενώπιον του πλήθους την 17-06-1771 στο Μεϊντάνι στο Ηράκλειο. Μια απεικόνιση της μορφής του βλέπουμε στην είσοδο ξενοδοχείου στο αριθμό 5.

Στην απέναντι πλευρά της οδού στον αριθμό 2 βρίσκονταν παλιότερα το βιβλιοπωλείο «Αναζητήσεις» της Μαρίας Τσιριμονάκη. Η κυρία Μαρία χαρακτηρίστηκε ως «Πνευματικό Κόσμημα της Ρεθύμνης» για την μεγάλη της προσφορά μέσα από τα βιβλία της στην ιστορική αποτύπωση του παρελθόντος της πόλης μας.

➤ **Οδός Διάκου Αθανασίου**

Η οδός συνδέει την οδό Δαμβέργη με την οδό Μάρκου Μπότσαρη.

Ο Αθανάσιος Διάκος ήταν ηρωικός αγωνιστής και μάρτυρας της Επανάστασης του 1821. Κατάγονταν από την οικογένεια των Γραμματικών. Από εφηβική ηλικία ακολούθησε το μοναχικό σχήμα και γρήγορα χειροτονήθηκε ιεροδιάκονος.

Σε αντιπαράθεση που είχε με τους Τούρκους αργότερα πέταξε τα ράσα και έγινε αρματολός στην Βοιωτία κρατώντας το επώνυμο Διάκος. Λίγο μετά την έναρξη της επανάστασης προσπάθησε στις 23 Απριλίου 1821 με 500 άνδρες να αντιτάξει άμυνα κατά στρατεύματος 9000 Τούρκων υπό του Ομέρ Βρυώνη στην γέφυρα της Αλαμάνας. Μετά από μια πολύ σκληρή και φονική μάχη πιάστηκε αιχμάλωτος και οδηγήθηκε στην Λαμία όπου αρνήθηκε την συνεργασία που του πρότειναν οι Τούρκοι. Γι' αυτό εκτελέστηκε με τον μαρτυρικό τρόπο του ανασκολοπισμού [κάρφωμα επί σούβλας] τον οποίο αντιμετώπισε γενναία σε ηλικία 35 ετών.

➤ **Οδός Εθνικής Αντιστάσεως**

Η οδός συνδέει την Πλατεία Τεσσάρων Μαρτύρων με την Πλατεία Τίτου Πετυχάκη.

Το όνομα δόθηκε για να τιμήσει την ηρωική Εθνική Αντίσταση του Ελληνικού Λαού κατά την περίοδο 1941-44 στην τριμερή Γερμανική, Ιταλική και Βουλγάρικη κατοχή της χώρας. Η οδός αποτελεί το ποιο κεντρικό πέρασμα της Παλιάς Πόλης και σφύζει από ζωή και εμπορικότητα. Στο νότιο άκρο της δεσπόζει η λεγόμενη Μεγάλη Πόρτα ή Πύλη Guora. Αποτελούσε παλιότερα τμήμα της κεντρικής οχύρωσης της πόλης με παρακείμενο προμαχώνα που σήμερα έχει κατεδαφιστεί όπως και άλλα πολλά τμήματα της οχύρωσης. Η πύλη που διασώζεται σήμερα αποτελούσε την εσωτερική της κατάληξη.

Μόνιμο πέρασμα η οδός για τα γεωργικά προϊόντα που κάθε πρωί οι χωρικοί έφερναν στην πόλη. Μάλιστα παλιότερα για την εισαγωγή και πώληση τους στην πόλη μας πλήρωναν φόρο τα λεγόμενα διαπύλια τέλη.

Στην μικρή πλατεία που σχηματίζεται κατά την είσοδο από την πύλη τεράστιες διαλαλούσαν διαφημίσεις εμπορευμάτων αλλά και εφημερίδων με ποιο γνωστό τον Φούσκα που είχε το σημείο αυτό συχνό στέκι όπως και την πλατεία στην Κυρία των Αγγέλων.

Το σημείο επίσης για πολλά χρόνια αποτελούσε το κέντρο της ψαραγοράς του Ρεθύμνου με τα χαρακτηριστικά ιχθυοπωλεία δίπλα από την Πύλη.

Λίγο παραδίπλα και το πηγάδι της περιοχής που έβγαζε νερό μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1950 καλύπτοντας τις ανάγκες των περιοίκων. Αναδείχθηκε και εξωραΐστηκε κατά τη δεκαετία του 2000.

Παρακάτω στον αριθμό 82-84 βρίσκεται το Κέντρο Βυζαντινής Τέχνης σε ανακαινισμένο αρχοντικό. Εκεί μπορούμε να θαυμάσουμε την έκθεση πορτραίτων Φαγιούμ, φορητών εικόνων και άλλων μοναδικών εικαστικών εκθεμάτων.

➤ **Πλατεία 25^{ης} Μαρτίου 1821**

Το όνομα στην πλατεία αυτή δόθηκε για να τιμήσει την μεγάλη Ελληνική Επανάσταση του 1821 και την Εθνική Παλιγγενεσία του Έθνους μας. Σχηματίζεται από τις οδούς Χρήστου Μακρή, Παύλου Βλαστού και Μανόλη Βιβυλάκη που βρίσκονται περιμετρικά της.

Στον χώρο της διαμορφωθείσας πλατείας βρίσκονταν παλιότερα ένα μεγάλο κτίριο που λειτουργούσε ως ξενώνας-κοιτώνας της Μονής Αρκαδίου στο Ρέθυμνο. Ήταν το λεγόμενο Αρκαδιώτικο Κονάκι. Παρείχε φιλοξενία σε επισκέπτες της Μονής, σε υπαλλήλους, κληρικούς και καλογέρους της, καθώς και σε μαθητές των σχολείων της πόλης. Κατά τους Γερμανικούς βομβαρδισμούς στην Μάχη της Κρήτης το 1941 έπαθε εκτεταμένες ζημιές με αποτέλεσμα μετά την κατοχή να κατεδαφιστεί και να εξωραϊστεί αργότερα σε πλατεία ο χώρος του.

Στον χώρο της πλατείας δεσπόζει σήμερα η κρήνη που πρόσφεραν στην πόλη τους οι απόφοιτοι των Γυμνασίων της του έτους 1945-46, συμβολική προσφορά της αντάμωσης τους στις 28-08-1982 όπως αναφέρει η χαρακτηριστική αφιερωτική πλάκα της.

➤ **Πλατεία Καραολή-Δημητρίου**

Μικρή πλατεία στην συμβολή των οδών Αρκαδίου, Μάρκου Μουσούρου και Στυλιανού Μανιουδάκη

Οι Καραολής Μιχαήλ και Δημητρίου Ανδρέας ήταν Κύπριοι αγωνιστές της ΕΟΚΑ. Υπήρξαν τα πρώτα θύματα της Κυπριακής Αντίστασης κατά των Άγγλων. Εκτελέστηκαν με απαγχονισμό την αυγή της 10^{ης} Μαΐου 1956 στο προαύλιο των φυλακών Λευκωσίας σε ηλικία μόλις 23 ετών. Ενταφιάστηκαν μέσα στον χώρο των φυλακών γι' αυτό και ο χώρος ταφής του ονομάστηκε «Φυλακισμένα Μνήματα» αναδεικνύοντας τους δυο αυτούς ήρωες σε σύμβολα της αγωνιζόμενης Κυπριακής Νεότητας.

➤ **Οδός Καστρινογιαννάκη Διονυσίου**

Η οδός συνδέει την οδό Τομπάζη με την οδό Τσουδερών.

Ο Διονύσιος Καστρινογιαννάκης ήταν Επίσκοπος Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου τις περιόδους 1881-82 και 1896-1910. Φλογερός πατριώτης ανέπτυξε σημαντική πατριωτική δράση. Είχε το χάρισμα του λόγου συναρπάζοντας το ποίμνιο του. Μνημειώδες παραμένει το ποίημα που συνέθεσε «Λόγος Πανηγυρικός» το οποίο και εκφώνησε σε μια επέτειο του Ολοκαυτώματος της Μονής Αρκαδίου.

Απέναντι από την είσοδο του Μητροπολιτικού Ναού βρίσκονται τα γραφεία δύο ιστορικών Συλλόγων του Διδασκαλικού των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και Του Κυνηγετικού Συλλόγου.

Λίγο παρακάτω θα συναντήσουμε το εικονοστάσι των Αγίων Αποστόλων Παλιότερα στον χώρο αυτό υπήρχε η ομώνυμη εκκλησία ενώ δίπλα σε αυτό οι εγκαταστάσεις της Εμπορικής Τράπεζας παραδομένες στην φθορά και την εγκατάλειψη του χρόνου.

Προχωρώντας στον αριθμό 9-11 βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Ερυθρού Σταυρού. Είναι η μεγαλύτερη παγκοσμίως ανθρωπιστική οργάνωση που ασχολείται με την περίθαλψη τραυματιών σε περιόδους πολέμου, αιχμαλώτων πολέμου, προσφύγων ενώ παράλληλα δίνει το παρών και την βοήθεια της σε περιπτώσεις καταστροφών και έκτακτης ανάγκης με τα σώματα Σαμαρειτών και Διασωστών της.

➤ **Οδός Καψάλη Χρήστου**

Προς τιμήν του ηρωικού προκρίτου του Μεσολογγίου. Η οδός ενώνει την οδό Τομπάζη και την Πλατεία της Μητρόπολης με την οδό Γερακάρη με την εκεί κατάληξη της να αποτελείται από σκαλιά. Ο Χρήστος Καψάλης αναδείχθηκε σε μια από τις πιο ηρωικές μορφές της πολιορκίας του Μεσολογγίου. Την νύκτα 10 προς 11 Απριλίου 1826 [Σάββατο Λαζάρου προς Κυριακής Βαΐων] οι πολιορκημένοι της πόλης έκαναν την ηρωική τους έξοδο. Το σχέδιο τους όμως είχε προδοθεί με αποτέλεσμα πολλοί αγωνιστές και το σύνολο σχεδόν των γυναικόπαιδων να μην μπορέσουν να διασωθούν. Μέσα στο πανικό της βραδιάς και αφού ο αγώνας άνισος ποια είχε κριθεί ανατίναξε την μεγαλύτερη μπαρουταποθήκη του Ανεμόμυλου που είχαν καταφύγει πολλά γυναικόπαιδα. Η έκρηξη τρομερή κατέστρεψε συθέμελα όλη την γύρω περιοχή σκοτώνοντας μαζί με τους υπερασπιστές και πολλούς Τούρκους και Αιγυπτίους.

Το ολοκαύτωμα και η καταστροφή του Μεσολογγίου προώθησε το Ελληνικό ζήτημα στην Ευρώπη όσο καμιά Ελληνική νίκη. Μετά από 18 μήνες οι στόλοι των Μεγάλων Ευρωπαϊκών Δυνάμεων κατέστρεφαν στο Ναβαρίνο τον Τούρκο-Αιγυπτιακό στόλο ανοίγοντας τον δρόμο για την ελευθερία της Ελλάδας.

➤ **Οδός Κοραή Αδαμαντίου**

Η οδός συνδέει την οδό Πάνου Κορωναίου με την οδό Ιωάννη Μελισσινού.

Ο Αδαμάντιος Κοραής υπήρξε γιατρός, λόγιος και κορυφαίος διδάσκαλος του Γένους. Υπήρξε ένας από τους πνευματικούς αρχηγούς της Επανάστασης του 1821 και εμπνευσμένος διαφωτιστής του Ελληνισμού. Με εγκατάσταση από το 1788 στο Παρίσι επηρεάστηκε βαθύτατα από την Γαλλική Επανάσταση. Βάζει σκοπό της ζωής του την Ελευθερία του Γένους. Έγραψε υπομνήματα για την υποστήριξη του αγώνα και επιστολές στους πολιτικούς και στρατιωτικούς ηγέτες της Ελλάδας. Πολιτικά φιλελεύθερος συγκρούεται με τον συντηρητικό Καποδίστρια. Πέθανε στο Παρίσι και η τελευταία του λέξη ήταν «Πατρίδα».

➤ **Οδός Κορνάρου Βιτσέντζου**

Οδός που ενώνει την οδό Αρκαδίου με την οδό Σουλίου και την Εθνικής Αντιστάσεως.

Ο Βιτσέντζος Κορνάρος με καταγωγή από την Σητεία θεωρείται ένας από τους κυριότερους εκπροσώπους της Κρητικής λογοτεχνίας, συγγραφέας του αφηγηματικού ποιήματος «Ερωτόκριτος» και του θρησκευτικού δράματος «Η Θυσία του Αβραάμ». Με τον Ερωτόκριτο, ένα ποίημα που εξυμνεί τον έρωτα και την αγάπη, ο Κορνάρος αποβλέπει στην σύνθεση ενός ποιητικού κόσμου τοποθετημένο στο Ελληνικό περιβάλλον. Η δε γλώσσα είναι υποδειγματική κατά πολλούς σύγχρονους συγγραφείς ως η τελειότερα οργανωμένη γλώσσα που άκουσε ποτέ ο μεσαιωνικός και νεότερος Ελληνισμός.

➤ Οδός Κορωναίου Πάνου

Η οδός συνδέει την πλατεία Μαρίας Παπαϊωάννου με την πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου.

Προς τιμήν του αξιωματικού του Πυροβολικού που προέρχονταν από την Σχολή Ευελπίδων. Στον τόπο μας συνέδεσε το όνομα του με την συμμετοχή του στην επανάσταση του 1866. Ήταν ο Γενικός Αρχηγός του τμήματος Ρεθύμνου με συμμετοχή στα δραματικά γεγονότα του Αρκάδιου τον Νοέμβριο του 1866.

Η οδός είναι από τις κεντρικότερες της Παλιάς Πόλης. Πολλοί επαγγελματίες είχαν εδώ τις δραστηριότητες τους. Κοντά στην πλατεία Μαρίας Παπαϊωάννου υπήρχε παλιότερα το ζαχαροπλαστείο «Ρόδον» του Κώστα Τσανακαλιώτη που ξεχώριζε τις σοκολατίνες και το παγωτό που παρασκεύαζε. Λίγο πιο δίπλα το μανάβικο του Ανδρεδάκη που εφοδίαζε κάθε μέρα τα νοικοκυριά με ολόφρεσκα φρούτα και λαχανικά.

Παρακάτω στην συμβολή με την οδό Σμύρνης υπήρχαν πέντε κρήνες. Τρεις ήταν κάτω από την καμάρα και δύο επί της οδού Κορωναίου. Σήμερα στην επιγραφή της κρήνης που διασώζεται υπάρχει αναμνηστική επιγραφή που αναφέρει : Αυτή η βρύση έγινε για να πίνει νερό ο λαός. Όποιος πίνει νερό και ξεδιψάσει ας προσευχηθεί για την ψυχή εκείνου που την έκτισε. 1863. Σε διπλανή κρήνη αναφέρεται : Ας μην βασκαθεί ποτέ αυτός ο τοίχος. Την έκτισε ο Οσμάν Εφέντης.

Λίγο πιο δίπλα βρίσκονταν παλιότερα ο ναός της Αγίας Σοφίας που μετατράπηκε σε τζαμί το 1670. Κατόπιν προστέθηκε ξύλινος μιναρές που δεν υπάρχει σήμερα. Παλιότερα στον χώρο είχε εγκατασταθεί ξυλουργείο δραστηριότητα που προκάλεσε σημαντικές αλλαγές στο μνημείο. Σήμερα ο χώρος έχει αποκατασταθεί και πραγματοποιούνται εκθέσεις και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Υπάρχει κρήνη στην συμβολή των οδών Πάνου Κορωναίου και Σμύρνης η οποία βρισκόταν σε λειτουργία ως τη δεκαετία του 1950. Η μαρμάρινη επιγραφή της αναφέρει «Αυτή η βρύση έγινε για να πίνει νερό ο λαός και όποιος πάει να πει νερό να ξεδιψάσει, αυτός να προσευχηθεί για την ψυχή αυτού που την έκαμε» 1863.

Εκεί επίσης βρίσκεται και ο Ορθόδοξος ναός της Αγίας Σοφίας που μετατράπηκε σε Τζαμί το 1670. Λίγο πιο πάνω υπάρχει άλλη μια κρήνη μικρότερη με αραβική επιγραφή που γράφει «Να μην βασκαθεί αυτός ο τοίχος». Τον έχτισε ο Οσμάν ο Αφέντης.

➤ Οδός Λαβυρίνθου

Μικρός αδιέξοδος δρόμος στο ένα του άκρο που συνδέεται με την οδό Τομπάζη.

Το όνομα του δόθηκε από τον Κρητικό Λαβύρινθο ένα μεγάλο συγκρότημα υπόγειων διαμερισμάτων, που σύμφωνα με τον μύθο είχε κατασκευάσει στο ανάκτορο της Κνωσού ο Δαίδαλος. Εκεί είχε κλείσει για ασφάλεια ο Κρητικός βασιλιάς το τέρας τον Μινώταυρο για ασφάλεια. Κανείς δεν μπορούσε να βγει από εκεί. Μόνο ο Θησέας τα κατάφερε χρησιμοποιώντας «τον Μίτο της Αριάδνης» να σκοτώσει τον Μινώταυρο και να βγει ζωντανός.

Παλιότερα ο δρόμος μέχρι το 1956 ονομάζονταν Οδός Τραπέζης. Στο τέλος της οδού στον αριθμό 2 βρίσκεται η είσοδος του Κέντρου Νέων Δήμου Ρεθύμνου, ένας δημιουργικός χώρος που δίνονται μαθήματα αγιογραφίας, βιβλιοδεσίας, θεάτρου, εκμάθησης μουσικών οργάνων, φωτογραφίας κ.α. ενώ δίνονται και μουσικές ή θεατρικές παραστάσεις. Παράλληλα στον χώρο αυτό στεγάζεται ο Σύλλογος "Δότες Ζωής" που διοργανώνει αιμοδοσίες, δειγματοληψίες για δότες μυελού των οστών και άλλες κοινωνικές παρεμβάσεις.

➤ **Οδός Λασθένους**

Η οδός συνδέει την οδό Νικηφόρου Φωκά με την οδό Μανουήλ Βερνάδου και μέσω μιας στοάς (μικρή είσοδο σαν τούνελ) με την Πλατεία Μικρασιατών.

Ονομάστηκε έτσι από το Λασθένη που ήταν Κρητικός Στρατηγός του 1^{ου} αι. π.Χ. με καταγωγή από την Κνωσό. Αυτός μαζί με τον Πανάρη από την Κυδωνία ηγήθηκαν του αγώνα των Κρητών κατά των Ρωμαίων. Στην οδό αυτή υπήρχε παλιότερα το ασβεστοπωλείο/αλατοποιείο του Πυθαγόρα.

➤ **Οδός Μανιουδάκη Στυλιανού**

Οδός που συνδέει την Πλατεία Καραολή-Δημητρίου και την Αρκαδίου με την οδό Αγίας Βαρβάρας.

Ο Στυλιανός Μανουσάκης κατά την Μάχη της Κρήτης το 1941 ήταν αντισυνταγματάρχης και διοικητής της Χωροφυλακής Ρεθύμνου. Στις 22-05-1941 βρισκόμενος μαζί με το Νομάρχη Ρεθύμνου Γεώργιο Τσαγρή και άλλους Ρεθεμνιώτες στο υπόγειο της Εθνικής Τράπεζας στην οδό Τσουδερών, που είχε μετατραπεί σε αρχηγείο-καταφύγιο, βρήκαν ηρωικό θάνατο από αεροπορικό βομβαρδισμό. Ήταν ο μοναδικός ανώτερος αξιωματικός που σκοτώθηκε κατά την Μάχη της Κρήτης στο Ρέθυμνο.

Στον αριθμό 19 θα συναντήσουμε το ιστορικό φαρμακείο Κούνουπα. Με έναρξη λειτουργίας το 1908 είναι το παλιότερο εν λειτουργία της πόλης μας και ένα από τα πιο παλιά φαρμακεία της Κρήτης.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 25 βρίσκονται τα γραφεία της Ένωσης Αναπήρων Τραυματιών και Θυμάτων πολέμου. Είναι για τους συμπολίτες που υπέστησαν σωματικές κακουχίες και ακρωτηριασμούς σε εμπόλεμες περιόδους αλλά και σε καιρό ειρήνης όπου η πατρίδα είχε ανάγκη την παρουσία των πολιτών της.

➤ **Οδός Μανουσάκη Πέτρου**

Ο Πέτρος Μανουσάκης διατέλεσε για πολλά χρόνια πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Ρεθύμνου στις δεκαετίες 1950-1960. Ήταν διακεκριμένος δικηγόρος, λόγιος και εξέχων πολίτης του Ρεθύμνου. Η οδός συνδέεται με την οδό Μάρκου Μουσούρου και την πλατεία της Μητρόπολης με την οδό Γερακάρη, με την εκεί κατάληξη της να αποτελείται από σκαλιά.

Στον αριθμό 3 της οδού βρίσκεται το Επισκοπικό μέγαρο που σήμερα στεγάζει τα γραφεία της Μητρόπολης. Παλιότερα στον επάνω όροφο κατοικούσε ο Επίσκοπος Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου.

Το αρχικό κτίριο λεηλατήθηκε και καταστράφηκε από τους Τούρκους το 1896 σε μια από τις πολλές επαναστάσεις της περιόδου. Κατόπιν ανακαινίστηκε εκ βάθρων το 1900 κατά την περίοδο της Ρωσικής κατοχής με χρήματα που δαπάνησε η Ρωσική διοίκηση με τον τότε διοικητή Θεόδωρο δε Χιοστάκ. Το γεγονός αναφέρεται στην επιγραφή που έχει τοποθετηθεί άνωθεν της εισόδου στην πρόσοψη του κτιρίου. Τα νεότερα χρόνια το τριώροφο νεοκλασικό κτίριο έχει δεχθεί δύο ακόμα ανακαινίσεις το 1971 και την περίοδο 2004-5 αντίστοιχα.

➤ **Οδός Μελχισεδέκ Τσουδερού Ηγουμένου**

Η οδός συνδέει την οδό Ιωάννη Γοβατζιδάκη με την οδό Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή.

Ο Μελχισεδέκ Τσουδερός ήταν ηγούμενος της Μονής Πρέβελη κατά την έναρξη της Επανάστασης του 1821 στο νησί. Υπήρξε μέλος της Φιλικής Εταιρείας. Οι Τούρκοι μαθαίνοντας την έντονη δράση του διέταξαν μέσω του Τούρκου διοικητή του νησιού Μεχμέτ Πασά τον απαγχονισμό του. Διαφεύγοντας τότε την σύλληψη και τον βέβαιο θάνατο του έγινε ένας από τους πρωτεργάτες της Επανάστασης στο νησί. Αυτός ύψωσε την Επαναστατική σημαία στον Κουρκουλό του Ροδακίνου Ρεθύμνου στις 23 Μαΐου 1821. Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες ώσπου έπεσε μαχόμενος κατά των Τούρκων στο Πολεμάρχι της Κισσάμου την 1^η Απριλίου 1822.

Στην συμβολή με την οδό Γοβατζιδάκη σε ανακαινισμένο κτίριο με το χαρακτηριστικό του κιόσκι βρίσκεται η Εστία του Συλλόγου Ρεθυμνίων Μικρασιατών. Στους χώρους της παρουσιάζονται κουστούμια, γυναικείες φορεσιές, κεντήματα, έγγραφα και άλλα ενθυμήματα από τους τόπους καταγωγής των δωρητών τους, προβάλλοντας την ζωή και τον πολιτισμό αλησμόνητων πατρίδων.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 10 στεγάζεται το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων που όπως λέει ένα παλιό ρητό: «Λουλούδια από κρίνα φορούν τα παιδιά εκείνα που όνειρο τους ακριβό έχουν να αλλάξουν τον κόσμο».

➤ Πλατεία Μητροπολιτικού Ναού

Αποτελούσε για ένα αιώνα το πνευματικό κέντρο της πόλης. Στον περίβολο του Μητροπολιτικού ναού βρίσκονταν όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα από το 1850 έως το 1950 περίπου. Εκεί βρίσκονταν το Επισκοπείο, η Δημογεροντία, η Αίθουσα των Τριών Ιεραρχών, το Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό Σχολείο, το Γυμνάσιο Αρρένων ενώ εκατό μέτρα δυτικότερα στον περίβολο του ναού της Αγίας Βαρβάρας ήταν το Χριστιανικό Παρθεναγωγείο.

Ένα μέρος του περιβόλου αυτού είχε διαμορφωθεί στο πρώτο Χριστιανικό Γυμναστήριο, που λειτούργησε για πρώτη φορά το 1883. Αυτό απευθυνόταν μόνο για τον ανδρικό πληθυσμό της πόλης. Λειτουργούσε για μόνο μια ώρα μετά την ανατολή του ηλίου πριν από την έναρξη των μαθημάτων των Σχολείων.

Στο μέσο της σύγχρονης πλατείας δεσπόζει ο Μητροπολιτικός Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου. Ολοκληρώθηκε το 1956 σύμφωνα με το σχέδιο του Ιερού Ναού της Ευαγγελίστριας της Τήνου. Οι διαστάσεις του ναού δεν προσδιορίστηκαν μόνο από τον χώρο αλλά και από την χρησιμοποίηση του προγενέστερου θαυμάσιου τέμπλου του ναού, τόσο για την ξυλογλυπτική του όσο και για τις θαυμάσιες εικόνες του.

Πίσω από το Ιερό Βήμα του Ναού βρίσκεται η στήλη του ηρωικού ηγούμενου του Αρκαδίου Γαβριήλ Μαρινάκη προσφορά του Συλλόγου Ρεθεμνιωτών Αττικής «Το Αρκάδι» που τοποθετήθηκε στις 25-05-1980.

Νότια και δεξιά της εισόδου υψώνεται το κωδωνοστάσιο του Ιερού Ναού που ολοκληρώθηκε στα 1899. Για την αποπεράτωση του μαζί με τις προσφορές των πιστών και η γενναία συνδρομή του Ρώσου διοικητή Θεόδωρου Ντε Χιοστάκ. Η συντεχνία των οινοπωλών ανέλαβε το κόστος της μεγάλης καμπάνας, που από τα πρώτα κτυπήματα ράγισε. Μεταφέρθηκε στην Βενετία και από το μέταλλο της κατασκευάστηκαν οκτώ μικρότερες.

Το ρολόι του Κωδωνοστασίου που χτυπούσε ώρες, μισά και τέταρτα ήταν προσφορά του συμπολίτη Θεοδώρου Τριφύλλη. Σήμερα ο μηχανισμός βρίσκεται στο εκκλησιαστικό Μουσείο.

➤ Οδός Μίνως

Η οδός συνδέει την οδό Ξανθουδίδου με την οδό Νικηφόρου Φωκά.

Το όνομα της προέρχεται από τον Μίνωα, βασιλιά της Κρήτης και σημαίνων πρόσωπο στην ελληνική μυθολογία. Το βασίλειο του Μίνωα περιελάμβανε ολόκληρη την Κρήτη, που είχε εκατό πόλεις και τις Κυκλάδες που λέγονταν Μινώιδες. Πρωτεύουσα του μινωικού βασιλείου ήταν η Κνωσσός που βρίσκεται 6 χλμ. έξω από το Ηράκλειο Κρήτης.

Από αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική άποψη, το ανάκτορο του Μίνωα στην Κνωσό είναι κάτι μοναδικό σε όλο τον κόσμο, όπως μοναδικό είναι και το αρχαιολογικό ενδιαφέρον που προκαλεί.

Το όνομα του Μίνωα εμπλέκεται σε πολλούς από τους μύθους της ελληνικής μυθολογίας. Από τον Μίνωα πήρε την ονομασία του ο Μινωικός πολιτισμός, που αναπτύχθηκε στην Κρήτη από το 3000 έως το 1450 πχ.

Η οδός είναι παράλληλη με την οδό Μελισσινού και καθετή με την οδό Νικηφόρου Φωκά. Παλαιότερα ονομαζόταν οδός Χλόης, ενώ οι Ρεθεμνιώτες την αποκαλούσαν Φαραώ Σοκάκι.

Στην συμβολή της με την οδό Ξανθουδίδου βρίσκεται το κτίριο που στέγαζε από τη δεκαετία του 1920 τις εγκαταστάσεις του πρώτου εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος της πόλης μας η λεγόμενη και ως Ηλεκτρική. Σήμερα ο χώρος αυτός έχει μετατραπεί σε ξενοδοχείο.

➤ **Οδός Μοσχοβίτη Διογένους**

Η οδός βρίσκεται πίσω από την κρήνη Ριμόντι ενώνοντας το δυτικό άκρο της Πλατείας Τίτου Πετυχάκη με την οδό Ευστρατίου Φωτάκη.

Το επίθετο Μοσχοβίτης έχει τις ρίζες του από ένα ταξίδι παλιότερα μέλους της οικογένειας στην Μόσχα της Ρωσίας. Ο Διογένης Μοσχοβίτης με καταγωγή από το Πετροχώρι Αμαρίου ήταν Από το 1859 γραμματέας της Δημογεροντίας Ρεθύμνου. Κατά την επανάσταση του 1866 εξελέγη αρχηγός των επαρχίας Αμαρίου επιδεικνύοντας μεγάλο ηρωισμό σε όλες τις μάχες που έλαβε μέρος στην περιοχή του Ρεθύμνου. Σκοτώθηκε μετά την μάχη του Βρύσινα στις 26.4.1868 από χριστιανική σφαίρα.

Στην οδό αυτή στον αριθμό 30 βρίσκεται ερειπωμένο σήμερα το παλιό σαπουναριό του Μαρίνου Σκορδίλη. Θεωρείται το παλιότερο σωζόμενο κτίριο που είχε κάποτε αυτή την χρήση με απαρχή κατά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Το σαπουναριό παρασκεύαζε πλάκα σαπουνιού μεγέθους 5x5x5 εκατοστά που παλιότερα ήταν ποιο πρακτική και μοντέρνα. Τα νεότερα χρόνια έγινε προσπάθεια για την μετατροπή του κτιρίου σε μουσείο Σαπωνοποιίας από τον Δήμο Ρεθύμνου και ομάδα συμπολιτών αλλά δεν τελεσφόρησε λόγω του υψηλού τιμήματος εξαγοράς του ακινήτου.

➤ **Οδός Μουσούρου Μάρκου**

Η οδός συνδέει την πλατεία Καραολή Δημητρίου με την οδό Πέτρου Μανουσάκη.

Ο Μάρκος Μουσούρος [1470-1517] υπήρξε ο μεγαλύτερος φιλόλογος την εποχή του στην Ευρώπη. Ιδρυτής του Ελληνικού Γυμνασίου στην Ρώμη, καθηγητής στα Πανεπιστήμια Ρώμης, Παδούας και Βενετίας αλλά και δάσκαλος πολλών ανθρωπιστών μεταξύ των οποίων και ο Έρασμος. Πρώτος εξέδωσε τα Άπαντα του Πλάτωνα, Ελληνικά Λεξικά όπως το Μέγα Ετυμολογικό το 1499 στην Βενετία, καθώς και συγγράμματα άλλων αρχαίων Ελλήνων. Πέθανε από φυματίωση μόλις στα 47 του χρόνια. Στο Ρέθυμνο το πατρογονικό του σπίτι βρισκόταν δίπλα από την αίθουσα των Τριών Ιεραρχών, πίσω από το σημερινό Ιερό Βήμα του Μητροπολιτικού ναού.

Δίπλα από το πατρογονικό σπίτι του Μάρκου Μουσούρου ήταν αργότερα η αίθουσα διδασκαλίας του αλληλοδιδασκτικού σχολείου αρρένων του Ρεθύμνου, η μετέπειτα αίθουσα των Τριών

Ιεραρχών. Είχε οικοδομηθεί το 1840 και την περίοδο της Αυτονομίας της Κρήτης ονομάστηκε «Αίθουσα Πρίγκηπος Γεωργίου» προς τιμήν του Πρίγκιπα-Αρμοστή της Κρήτης. Το 1935 ηλεκτροφωτίστηκε και επιπλώθηκε. Μέχρι το 1962 και την τότε κατεδάφιση της ήταν η πιο επιφανέστερη κλειστή αίθουσα εκδηλώσεων της πόλης μας. Διαλέξεις, θεατρικές παραστάσεις και κάθε λογής εκδηλώσεις, μια ανεκτίμητη προσφορά στα κοινωνικά δρώμενα της πόλης.

Απέναντι από το Ιερό Βήμα του Μητροπολιτικού ναού στο ισόγειο του νεοκλασικού της οικογένειας Βαλαρή βρίσκονταν το βιβλιοπωλείο του Αριστόδημου Χατζηδάκη. Σε αυτό έδωσε το παρόν όλη η μαθητιούσα νεολαία και η εκπαιδευτική κοινότητα της πόλης. Λειτουργήσε από το 1900 έως το 1950 το μακροβιότερο έως σήμερα ενώ ο δρόμος που ήταν το κατάστημα για πολλά χρόνια ακούγονταν από τους Ρεθεμνιώτες ως ο δρόμος του Αριστόδημου. Τόσο αγαπητός ήταν.

➤ **Οδός Μπότσαρη Μάρκου**

Η οδός συνδέει την οδό Λάμπρου Κατσώνη με την οδό Χατζημιχάλη Νταλιάνη.

Μια από τις επιφανέστερες και ηρωικότερες μορφές της Επανάστασης του 1821. Με καταγωγή από το Σούλι οδήγησε τους Σουλιώτες σε πολλές μάχες εναντίων του Αλή πασά των Ιωαννίνων και του Σουλτάνου αργότερα.

Κατά την Επανάσταση του 1821 συμμετείχε σε πολλές μάχες όπου ξεχώρισε για την γενναιότητα και την στρατηγική του. Γι' αυτό διορίστηκε Αρχιστράτηγος Δυτικής Στερεάς. Στις 9 Αυγούστου του 1823 σκοτώθηκε στην μάχη του Κεφαλόβρυσου και ενταφιάστηκε στο Μεσολόγγι με μεγάλες τιμές.

➤ **Οδός Μπουνιαλή Τζάνε Μαρίνου**

Η οδός συνδέει την οδό Συνδέει την οδό Νικηφόρου Φωκά με την οδό Εθνικής Αντιστάσεως.

Προς τιμήν του κληρικού και ποιητή Τζανέ Μπουνιαλή. Έργο του «Η διήγησης δια στίχων του δεινού πολέμου του εν νήσω Κρήτη γενόμενου....». Μέσα από τους 12000 στίχους του εξιστορεί τα γεγονότα του Κρητικού πολέμου [1645-1669] που οδήγησαν στην κατάληψη της Κρήτης από τους Τούρκους. Μετά την πτώση του νησιού ο ποιητής μαζί με τα αδέρφια του Εμμανουήλ και Κωνσταντίνο κατέφυγε στην Κέρκυρα και λίγο αργότερα στην Βενετία. Εκεί το 1681 εκδόθηκε και το μεγάλο αυτό έργο.

Στον δρόμο αυτό παλιότερα ήταν Πεταλάδικα και σαμαράδικα. Εδώ έφερναν τα άλογα και τα γαϊδουράκια τους για να τους αλλάξουν τα πέταλα και να παραγγείλουν ένα όμορφο και πλουμιστό σαμάρι. Ένα από αυτά του Κωνσταντίνου Σπανουδάκη ήταν στον αριθμό 22 όπου διασώζεται από το σημερινό κατάστημα ειδών συσκευασίας η παλιότερη επιγραφή του.

Λίγο πιο πριν στην ίδια σειρά στον αριθμό 16 το παραδοσιακό χαλκουργείο του Πελοπίδα Χλιαουτάκη με τα χαρακτηριστικά μεταλλικά σκεύη και τσικάλια να δεσπόζουν στον χώρο. Εδώ επισκεύαζαν και γάνωναν τα μαγειρικά σκεύη τους οι συμπολίτες μας.

Στον αριθμό 63 βρίσκεται σήμερα το Σώμα Ελλήνων Οδηγών. Σε αυτό το σπίτι ζούσε παλιότερα ο Αλή Βαφής Σελλιανάκης, επιχειρηματίας και μέλος του Δημοτικού συμβουλίου στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Στην είσοδο του υπάρχει η αραβική λέξη Μασαλλάχ, που εδώ σημαίνει «Θεέ μου φύλαγε αυτό το σπίτι», με έτος Εγίρας 1320, που αντιστοιχεί στο 1902. Το σπίτι που έχει συντηρηθεί πρόσφατα διατηρεί τον χαρακτηριστικό υπέροχο κήπο του, ενώ στο εσωτερικό του

υπάρχουν υπέροχες ζωγραφικές συνθέσεις και ταβανογραφίες του λαϊκού ζωγράφου Γεωργίου Γαληνού.

➤ **Οδός Νταλιάνη Χατζημιχάλη**

Η οδός συνδέει την οδό Μάρκου Μπότσαρη με την οδό Διογένους Μοσχοβίτου.

Ο Νταλιάνης ήταν Ηπειρώτης αγωνιστής κατά την Επανάσταση του 1821. Στην Κρήτη ήρθε το 1828 επικεφαλής ενός σώματος εθελοντών Ηπειρωτών αποτελούμενο από 100 ιππείς και 600 πεζούς. Πήγε στην περιοχή του Φραγκοκάστελου Σφακίων. Εκεί μην ακούγοντας τις συμβουλές των ντόπιων εγκλωβίστηκε από τους Τούρκους στο φρούριο του Φραγκοκάστελου. Στην φοβερή επτάμερη μάχη που ακολούθησε σκοτώθηκαν 385 Εθελοντές και Κρητικοί μαζί με τον αρχηγό Νταλιάνη.

Με το γεγονός αυτό συνδέεται σύμφωνα με την παράδοση το φαινόμενο των Δροσουλιτών που παρουσιάζεται κάθε χρόνο στα τέλη Μαΐου λόγω της δροσιάς λίγο πριν την χαράυγή της μέρας. Πολλές φορές είναι διακριτό για 8 λεπτά περίπου όπου εμφανίζονται σκιές [σύμφωνα με την παράδοση των νεκρών πολεμιστών] μια στρατιά από πολεμιστές να προελαύνουν προς την θάλασσα πάνω από το φρούριο. Αν βρεθείς στην περιοχή εκείνη την εποχή μπορεί να δεις το φαινόμενο αυτό από την πεδιάδα.

➤ **Οδός Παλαιολόγου Κωνσταντίνου**

Η οδός συνδέει την οδό Αρκαδίου με την πλατεία Τίτου Πετυχάκη.

Ήταν ο τελευταίος Βυζαντινός Αυτοκράτορας και ύστατος υπερασπιστής της Κωνσταντινούπολης. Ανέβηκε στο θρόνο το 1449 και βασίλευσε έως τις 29 Μαΐου 1453 όταν έπεσε ηρωικά μαχόμενος κατά των Τούρκων στην Άλωση της Πόλης.

Στον αριθμό 14 ήταν το κατάστημα ενοικίασης ή πώλησης ποδηλάτων και μηχανών του Σταύρου Παπαδάκη. Μάλιστα ο Σταύρος αρχικά το 1948 όταν ξεκινούσε το επάγγελμα του ποδηλατά δεν ήξερε ποδήλατο το οποίο και έμαθε κατά την εξάσκηση της δουλείας του, δεχόμενος πειράγματα από τους φίλους του.

Στον αριθμό 30 ήταν το παλιό καφενείο και χάνι παράλληλα του Νίκου Κατριτζιδάκη. Το καφενείο ήταν μπροστά στην οδό και το χάνι στο πίσω μέρος του οικήματος. Το χάνι του μαζί με του Αβάτζου στα Πεταλάδικα ήταν από τα καλύτερα στην πόλη.

Λίγο παρακάτω στον αριθμό 36 ένα από τα ποιο παλιά ζαχαροπλαστεία της πόλης, της οικογένειας του Νίκου Σκαρτσιλάκη. Με αδιάκοπη λειτουργία από το 1950 όπως φαίνεται και στην πινακίδα του καταστήματος με την Mona Lisa μας περιμένει να γευτούμε λαχταριστό μπακλαβά, κανταΐφι, γαλακτομπούρεκο κ.α. γλυκιές λιχουδιές.

➤ **Οδός Πατελάρου Νεοφύτου**

Η οδός συνδέει την οδό Πατριάρχου Γρηγορίου με την οδό Πάνου Κορωναίου.

Ο Νεόφυτος Πατελάρος ήταν μοναχός της Ιεράς μονής Αρκαδίου και μετέπειτα μετά την Τουρκική κατάκτηση της Κρήτης πρώτος Μητροπολίτης της. Ήταν μέλος της αντιπροσωπείας που στάλθηκε στον πορθητή του Χάνδακα Κιουπρουλή για να μην καταστραφεί το Αρκάδι. Αυτός ζήτησε από τον Κιουπρουλή να μην απαγορευτεί η χρήση του κώδωνα της μονής πράγμα που πέτυχε.

Στο αριθμό 14 της οδού θα παρατηρήσουμε το μέρος που βρίσκονταν παλιότερα η μονή του Αγίου Λαζάρου. Στον αύλιο χώρο δεσπόζει μια μικρή κρήνη με περίτεχνη διακόσμηση που πέρα από την πρακτική της χρήση χρησιμοποιούνταν και για λατρευτικούς σκοπούς.

Στον χώρο αυτό βρίσκονται και τα γραφεία του τοπικού παραρτήματος της Σπηλαιολογικής εταιρείας. Στην αίθουσα του ορόφου υπάρχει μόνιμη συλλογή- έκθεση για τα σπήλαια και τον κόσμο τους εκπαιδύοντας παράλληλα το κοινό στις τεχνικές αναρρίχησης αλλά και βασικές γνώσεις γεωλογίας, υδρολογίας, παλαιοντολογίας, αρχαιολογίας, ιστορίας και λαογραφίας, ονοματολογίας κ.α. με στόχο να γίνουν κατανοητές οι εργασίες και τεχνικές που διεξάγονται στα σπήλαια για την καταγραφή και την προστασία τους.

Λίγο πιο βόρεια στην συμβολή με την οδό Πατριάρχου Γρηγορίου στεγάζεται το Εργαστήριο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στην αίθουσα του ορόφου συχνά δίνονται σπουδαίες διαλέξεις ενώ στο Ισόγειο γίνεται η συντήρηση και η μελέτη των ευρημάτων από τις ανασκαφές που διεξάγει το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

➤ **Οδός Ραδαμάνθους**

Η οδός συνδέει την οδό Νικηφόρου Φωκά με την οδό Μεσολογγίου. Ο Ραδάμανθους ήταν ήρωας της Κρήτης, ένας από τους γιούς του Δία και της Ευρώπης, αδελφοί του ήταν ο Μίνωας και ο Σαρπηδόνας. Σαν γιος του Δία θεωρείται ημίθεος, το όνομα του σημαίνει αυτός που δείχνει σκληρή και άκαμπτη δικαιοσύνη γι' αυτό έγινε αργότερα ένας από τους Κριτές του Άδη.

Στον αριθμό 25 της οδού Ραδαμάνθους βρισκόταν δίχωρο Δημόσιο χαμάμ με δύο τρούλους και μαρμάρινο πάτωμα. Σύμφωνα με την επιγραφή που σώζεται στον χώρο που αποτελούσε το αποδυτήριο. Το χαμάμ οικοδομήθηκε το 1894 από τον Σαριδάκη Χατζή Χασάν Εφέντη, γιο του Χατζή Μουσταφά.

Στην επιγραφή αναφέρεται σε μετάφραση «Ω Θεέ: Αυτό το εξαιρετο θερμό λουτρό το κατασκεύασε ο Σαριδάκης Χατζή Χασάν Εφέντη, γιος του Χατζή Μουσταφά. Οι εισερχόμενοι ας είναι γεμάτοι καθαριότητα (ας ευχαριστηθούν)». Ο άλλοτε χώρος της προετοιμασίας των λουόμενων είναι σήμερα εστιατόριο.

➤ **Οδός Ρενιέρη Μάρκου**

Η οδός συνδέει την οδό Πάνου Κορωναίου με την οδό Ιωάννη Μελισσινού.

Ο Μάρκος Ρενιέρης ήταν καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών στην έδρα του Αστικού Δίκαιου και της συγκριτικής νομοθεσίας [1861-1864]. Νομομαθής και φιλόλογος διατέλεσε διοικητής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος για 21 έτη [1869-1890], διαδεχόμενος τον ιδρυτή της Γεώργιο Σταύρου. Παράλληλα το 1877 ήταν ο πρώτος πρόεδρος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού. Φλογερός πατριώτης υπήρξε πρόεδρος της Επαναστατικής Επιτροπής για την Ένωση της Κρήτης με τον Εθνικό κορμό.

Στην οδό αυτή υπάρχουν πολλά παλιά αρχοντικά με εξαιρετικά θυρώματα με πιο χαρακτηριστικά στον αριθμό 10 με το κλειδί να δεσπόζει στο κέντρο του τόξου του αλλά και στο 16 που η οικεία αυτή διέθετε χαμάμ.

Η οδός αυτή παράλληλα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως οδός των Πρωταθλητών καθώς εκεί βρίσκεται το πατρικό του χρυσού Ολυμπιονίκη της Μόσχας στην Ελληνορωμαϊκή πάλη Στέλιου Μυγιάκη καθώς και του μπασκετμπολίστα πρωταθλητή με τον Παναθηναϊκό και τον Άρη Δημήτρη Κοκολάκη.

➤ **Οδός Ρήγα Φεραίου**

Η οδός συνδέει την οδό Πάνου Κορωναίου με την οδό Πατριάρχου Γρηγορίου.

Με καταγωγή από το Βελεστίνο Μαγνησίας ο Ρήγας Φεραίος ήταν ο κορυφαίος εκπρόσωπος και κύριος εκφραστής του νεοελληνικού διαφωτισμού. Με τα έργα του όπως Θούριος, Σύνταγμα της Ελλάδας, Μεγάλη Χάρτα της Ελλάδας κ.α. αλλά και ο μαρτυρικός του θάνατος το 1898 από τους Τούρκους στο Βελιγράδι αφύπνισε την συνείδηση των Ελλήνων και τους προετοίμασε για την αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού.

Στα χαρακτηριστικά της οδού είναι η οικία με τον αριθμό 21 που έχει είσοδο μια καμάρα. Στην οδό αυτή στον αριθμό ήταν η οικία του πολύ αγαπητού στους Ρεθεμνιώτες τυφλού λαχειοπώλη Μανόλη Πλουμή.

➤ **Οδός Σουλίου**

Οδός που συνδέει την οδό Παλαιολόγου με την οδό Εθνικής Αντιστάσεως.

Το Σούλι αποτελεί μια ιστορική περιοχή της Ηπείρου στο νομό Θεσπρωτίας. Οι Σουλιώτες έμειναν στην Ιστορία για τους ηρωικούς πολέμους [1788-1803] των, εναντίων του Αλή Πασά των Ιωαννίνων. Το Κούγκι και το Ζάλογγο έμειναν στην ιστορία ως τόποι εθελουσίας και αδούλωτου πνεύματος. Μεγάλη ήταν και η συμβολή στην Επανάσταση του 1821.

Στον δρόμο αυτό παλιότερα ήταν τα περισσότερα τσαγκαράδικα και μαχαιροποιεία της πόλης γνωστά και ως Μπιτσαχτσίδικα, ονομασία που διατηρείται και ως σήμερα. Από τα πιο γνωστά τσαγκάρικα ήταν του Βαγγέλη Κουτσουράκη στον αριθμό 56 της οδού και του Γιάννη Γουμενάκη στον αριθμό 63 που έκλεισε τελευταίο.

➤ **Οδός Σπηλαίου Μελιδονίου**

Προς τιμήν του ομώνυμου σπηλαίου που έγινε ευρύτερα γνωστό από την επανάσταση του 1821. Η οδός αυτή σχηματίζει ένα τέλειο T και συνδέεται στο ένα άκρο της με την οδό Χρήστου Καψάλη. Στο Σπήλαιο

αυτό τον Οκτώβριο του 1823 αποκλείστηκαν από τους Τούρκους 370 χριστιανοί από τους οποίους 30 ήταν μόνο οπλοφόροι. Πολιορκήθηκαν επί τρεις μήνες από τα στρατεύματα του Χουσεΐν Μπέη αρχηγού του Αιγυπτιακού στόλου. Οι πολιορκούμενοι γνωρίζοντας τι είχε συμβεί στο Σπήλαιο της Μιλάτου στο Λασιθί όπου είχαν παραδοθεί και κατασφάγηκαν περί τις 4000 γυναικόπαιδα αρνούνταν κάθε πρόταση παράδοσης. Τότε κλείνοντας την είσοδο του Σπηλαίου με ξύλα, στουπιά, θειάφι και παλιά υφάσματα έπνιξε με τους καπνούς της φωτιάς όλους εντός του Σπηλαίου. Έτσι 370 ψυχές πέρασαν στην Αθανασία σε ένα από τα πιο δραματικά Ρεθεμνιώτικα Ολοκαυτώματα για την Ελευθερία του τόπου μας. Προς τιμήν του Υδραίου αγωνιστή του 1821. Η οδός συνδέει την οδό Μάρκου Μουσούρου με την οδό Εθνικής Αντιστάσεως.

➤ **Οδός Τομπάζη Εμμανουήλ**

Ο Τομπάζης υπό την ηγεσία του Ανδρέα Μιαούλη αγωνίστηκε στην θάλασσα σε πολλές επιχειρήσεις κατά των Τούρκων και των Αιγυπτίων. Το Μάιο του 1823 έρχεται στην Κρήτη με τον βαθμό του Αρμοστή για να διευθύνει και να οργανώσει τον αγώνα στο νησί, σε μια κρίσιμη στιγμή για την επανάσταση στην Κρήτη. Αναπτέρωσε τις ελπίδες και τον αγώνα αλλά οι

διοικητικές και κατοπινές στρατιωτικές παρεμβάσεις του δεν απέδωσαν και τον Απρίλιο του 1824 γύρισε στην Ελλάδα.

Προχωρώντας στην οδό θα σταματήσουμε στον αριθμό 3 όπου ήταν παλιότερα το καφεκοπτείο ΜΟΚΑ, του Γεωργίου Νικολακάκη από το 1927 και αφετηρία την οδό Εθνικής Αντιστάσεως. Η ονομασία από παραφθορά της λέξης ΜΕΚΚΑ της ιεράς πόλης των Μωαμεθανών στην Σαουδική Αραβία που είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο για την πρώτη ποιότητα καφέ της. Όταν ο Γιώργος και μετέπειτα ο γιος του Πέτρος άλεθαν και καβούρδιζαν καφέ μοσχομύριζε όλη η γειτονιά. Σήμερα την επιχείρηση συνεχίζει η νεώτερη γενιά με καταστήματα στην Παλιά πόλη και στην Καλλιθέα.

Στον αριθμό 17 είναι η είσοδος για το μουσουλμανικό τέμενος που ήταν αφιερωμένο στην Βαλιδέ Σουλτάνα δηλαδή στην μητέρα του Σουλτάνου, τίτλο που έφερε και η Ρεθυμνιωτοπούλα Ευγενία Βεργίτση. Το τέμενος ιδρύθηκε στα μέσα του 17^{ου} αι. από την Βαλιδέ Σουλτάνα Τουρχάν Χατιτζέ. Στην ΒΔ γωνία του τεμένους το 1878 κατασκευάστηκε μιναρές με ένα εξώστη.

Η κρήνη που υπήρχε παλιότερα στην αυλή είναι σήμερα προσβάσιμη μέσω του βιβλιοπωλείου Δασκαλάκη επί της οδού Βοσπόρου. Λίγο παρακάτω στον αριθμό 44 λειτούργησε παλιότερα το κατάστημα ραπτικής και κεντήματος των αδελφών Αντιγόνης και Μαρίας Γιακουμογιαννάκη. Το κατάστημα αυτό είχε τόση πολλή επιτυχία και απήχηση στις Ρεθεμνιώτισσες που παραλίγο να «μετονομαστεί» η οδός αφού όλοι το έλεγαν για μεγάλο χρονικό διάστημα ως «Το στενό της Γιακουμογιαννάκη».

Συναντώντας την συμβολή με την οδό Τσαγρή στον αριθμό 54 θα συναντήσουμε τα πρώτα γραφεία της εφημερίδας Ρεθεμνιώτικα Νέα που ίδρυσε το 1965 ο Γιάννης Χαλκιαδάκης. Από εδώ θα μεταφερθούν αργότερα στις παλιές εγκαταστάσεις του Μονοπωλίου στην Οδό Χατζηγηρηγοράκη όπου διακρίνουμε ακόμα και σήμερα τις επιγραφές τους. Από το 2000 τα γραφεία της εφημερίδας έχουν μεταφερθεί στην οδό Μοάτσο.

Στον αριθμό 59 θα διακρίνουμε ένα εντυπωσιακό θύρωμα που φέρει προτομές πολεμιστών με περικεφαλαία στον γλυπτό διάκοσμο. Παλιότερα ανήκε στην οικογένεια του γιατρού Θεμιστοκλή Μοάτσο. Γιατρός του Νοσοκομείου Ρεθύμνου και βουλευτής αργότερα, με μεγάλο κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο. Το κτίριο έχει ανακαινιστεί σε ένα πρότυπο ξενοδοχείο που διατηρεί το όνομα της οικογένειας των παλιότερων ενοίκων του [Caza Moazzo].

➤ **Οδός Τσαγρή Γεωργίου**

Οδός που συνδέει την οδό Εμμανουήλ Τομπάζη με την οδό Βιτσέντζου Κορνάρου.

Ο Γεώργιος Τσαγρής ήταν γιατρός και τον Μάιο του 1941 κατά την Μάχη της Κρήτης είχε καθήκοντα Νομάρχη Ρεθύμνου. Κατά τον μεγάλο αεροπορικό γερμανικό βομβαρδισμό της πόλης στις 22 Μαΐου βρήκε ηρωικό θάνατο μαζί με τον Διοικητή της Χωροφυλακής Στυλιανό Μανιουδάκη και άλλους Ρεθεμνιώτες στο υπόγειο της Εθνικής Τράπεζας της οδού Τσουδερών που είχαν αρχηγείο-καταφύγιο για τον αγώνα.

Στον αριθμό 34 ήταν παλιότερα τα γραφεία του Συλλόγου Κυριών της πόλης μας. Ιδρύθηκε το 1916 και σκοπό είχε μέσω διαφόρων κοινωνικών εκδηλώσεων την συλλογή χρημάτων για φιλανθρωπική βοήθεια προς βοήθεια όσων είχαν ανάγκη. Περίθαλψη απόρων, παροχή γευμάτων και συσσιτίων, βοήθεια σε πρόσφυγες και πάσχοντες, παροχή ρουχισμού και ειδών πρώτης ανάγκης, βοήθεια σε οικογένειες της υπαίθρου που τα παιδιά τους στην πόλη του Ρεθύμνου και πόσα άλλα ήταν καθημερινές δράσεις γι' αυτές.

Στον αριθμό 24 θα συναντήσουμε τις άλλοτε αποθήκες της Εμπορικής Τράπεζας. Σε μια εποχή που τα τραπεζικά καταστήματα μειώνονται συνεχώς, τείνοντας να γίνουν στο μέλλον θυρίδες, παλιότερα είχαν τη δυνατότητα να έχουν και τέτοιου μεγέθους αποθηκευτικούς χώρους.

Στο τέλος της οδού στην συμβολή με την οδό Βιτσέντζου Κορνάρου μπορούμε να θαυμάσουμε το ποιο όμορφο διαβατικό της πόλης μας.

➤ **Οδός Τσουδερών**

Η Οδός συνδέει την οδό Αρκαδίου με την οδό Εθνικής Αντιστάσεως.

Ιστορική οικογένεια που κατάγονταν από την οικογένεια των Καλλεργών με πρώτο της τον Εμμανουήλ Καλλέργη που σε νεαρή ηλικία μια τυχαία ανάφλεξη προκάλεσε κάψιμο-τσούδισμα των μαλλιών του όταν μαθήτευε στην Μονή Πρέβελη.

Στον αριθμό 12 ης οδού θα παρατηρήσουμε ένα από τα ποιο ωραία θυρώματα της πόλης που παράλληλα αποτελεί κατοικία μελών της οικογένειας. Λίγα μέτρα ποιο κάτω στην συμβολή Τσουδερών, Καστρινογιαννάκη και Τσαγρή ήταν παλιότερα από το 1952 το πρώτο κατάστημα της Τράπεζας της Ελλάδος.

Ποιο δίπλα το νεοκλασικό κτίριο της Εθνικής Τράπεζας άδειο και έρημο και αυτό περιμένει την επόμενη χρήση του. Μια πρόταση για την λειτουργία Ιστορικού Μουσείου της πόλης από τον Δήμο Ρεθύμνου ίσως να ήταν μια πολλή καλή λύση χρήσης του.

Προχωρώντας στον αριθμό 22 βρίσκονταν παλιότερα το ιδιωτικό σχολείο της Αμαλίας Μανουσάκη με το όνομα «Αθηνά». Με λειτουργία από το 1900 έως τα μέσα της δεκαετίας του 1960 έδωσε τα φώτα της εκπαίδευσης σε γενιές μικρών Ρεθεμνιωτών. Σήμερα στον χώρο αυτό λειτουργεί ξενοδοχείο.

➤ **Οδός Φιλικών**

Η οδός συνδέει την οδό Πατριάρχου Γρηγορίου με την οδό Λορέντζου Μαβίλη.

Προς τιμήν των μυημένων στην Φιλική Εταιρεία που ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησσό της τότε Ρωσίας, από τους Νικόλαο Σκουφά, Αθανάσιο Τσακάλωφ και Εμμανουήλ Ξάνθο.

Σκοπός της ήταν προπαρασκευή της προετοιμασίας και οργάνωσης των Ελλήνων για την αποτίναξη του Τούρκικου ζυγού δουλείας. Γρήγορα εξαπλώθηκε σε όλες τις Ελληνικές παροικίες του εξωτερικού και σε κάθε γωνιά της υπόδουλης Ελλάδας. Και στον τόπο μας πολλοί Κρητικοί αγωνιστές υπήρξαν μέλη της. Η δράση της αφύπνισε τους Έλληνες και ύψωσε το φρόνημα τους για τον μεγάλο σηκωμό του Έθνους.

➤ **Οδός Φωκά Νικηφόρου**

Η οδός συνδέει την οδό Ιωάννη Δημακόπουλου με την οδό Ιωάννη Μελισσινού. Είναι το ποιο μεγάλο στενό της πόλης γι' αυτό και η ονομασία του σε Μακρύ Στενό.

Στον αριθμό 54 είναι η οικία που έζησε ο μεγάλος μουσικοσυνθέτης Νίκος Μαμαγκάκης ενώ στον αριθμό 63 διασώζεται μια ημι-κατεστραμμένη κρήνη που σήμερα δεν τρέχει νερό και η επιγραφή της δεν διασώζεται.

Στο θύρωμα με τον αριθμό 66-68 θα παρατηρήσουμε κεφαλές στρατιωτών αντικριστά σαν να φυλάν σκοπιά στην είσοδο του σπιτιού.

Στον αριθμό 93 απέναντι από την συμβολή με την οδό Στυλιανού Κλειδή βρίσκεται το κλειστό σήμερα, καλλιτεχνικό αρτοποιείο του Κώστα Σπανουδάκη. Με λειτουργία από το 1958 εκτός του παραδοσιακού ψωμιού δημιουργεί μοναδικές συνθέσεις με ζυμάρι. Δράκοι, πάπιες, πουλιά, δεινόσαυροι, λουλούδια και άλλα καλλιτεχνήματα δίνουν την όψη μια εικαστικής έκθεσης σε αρτοποιείο. Για αυτές τις συνθέσεις έχει βραβευτεί τρεις φορές σε εκθέσεις αρτοποιίας.

Στην συμβολή με την οδό Ιωάννη Μελισσινού βρίσκεται το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών. Σκοπός του Ιδρύματος είναι η προώθηση της έρευνας στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες καθώς και η εφαρμογή της επιστήμης και της τεχνολογίας στην πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον. Έχει διακριθεί για την έρευνα στην ιστορία και τον Πολιτισμό που διεξάγει και είναι το μοναδικό Ερευνητικό ή Πανεπιστημιακό Ίδρυμα στην χώρα που έχει τιμηθεί με εννέα ERC Grants [2016, 2017, 2018, 2019, 2023, 2024] που έχουν δοθεί στις ανθρωπιστικές επιστήμες στην Ελλάδα.

Στους χώρους του Ιδρύματος αποκαλύφθηκε το 2006 η παλιά ορθόδοξη εκκλησία επί Ενετικής περιόδου της Αγίας Παρασκευής. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας το κτίριο πουλήθηκε και η χρήση του άλλαξε ανάλογα με τις ανάγκες των τότε ιδιοκτητών. Αργότερα έγινε φούρνος και μετέπειτα αποθήκη. Την ανασκαφική έρευνα διαδέχθηκε η αποκατάσταση και ο εξωραϊσμός του χώρου από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας [ΙΤΕ].

➤ **Οδός Χάλη Βασιλείου**

Οδός που ενώνει την οδό Τομπάζη και την Πλατεία της Μητρόπολης με την οδό Γερακάρη. Η έξοδος προς την οδό Γερακάρη είναι με σκαλιά.

Το όνομα της οδού δόθηκε προς τιμήν του μεγάλου αγωνιστή των Επαναστάσεων του 1821 και 1841. Ο Βασίλειος Χάλης με καταγωγή από το Θέρισο της επαρχίας Κυδωνίας Χανίων μυήθηκε το 1819 στην Φιλική Εταιρεία και πρωτοστάτησε στην επερχόμενη Επανάσταση του 1821.

Για τη δράση του εκλέχθηκε αρχηγός της επαρχίας Κυδωνίας και αργότερα πρόεδρος του «Κρητικού Συμβουλίου» της προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής που αποτελούσε την επίσημη Επαναστατική Επιτροπή το 1826 στην Γραμβούσα. Μετά την λήξη της Επανάστασης μαζί με άλλους Κρητικούς έφυγαν και εγκαταστάθηκαν στην Ελεύθερη Ελλάδα. Ξαναγύρισε στο νησί για την οργάνωση της Επανάστασης του 1840-41 που όμως απέτυχε.

Στον αριθμό 3 της οδού πίσω από τα γραφεία της Μητρόπολης βρίσκεται το Εκκλησιαστικό Μουσείο. Μοναδικό στο είδος στην πόλη φιλοξενεί φορητές εικόνες, ιερά άμφια, εκκλησιαστικά σκεύη, τάματα και αναθήματα πιστών, την μεγάλη καμπάνα του Καμπαναριού, το παλιό ρολόι του Κωδωνοστασίου προσφορά του Θεοδώρου Τριφύλλη, ένα παράθυρο από τον ιερό ναό της Αγίας Βαρβάρας και σπουδαίο αρχαιολογικό υλικό.

Καλή διασκέδαση και καλή επιτυχία

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΑΚΤΥΛΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

Α

Β

Γ

Δ

Ε

Ζ

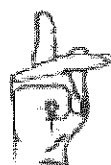
Η

Θ

Ι

Κ

Λ

Μ

Ν

Ξ

Ο

Π

Ρ

Σ

Τ

Υ

Φ

Χ

Ψ

Ω

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ BRAILLE

Α		Β		Γ		Δ		Ε		Ζ	
Η		Θ		Ι		Κ		Λ		Μ	
Ν		Ξ		Ο		Π		Ρ		Σ	
Τ		Υ		Φ		Χ		Ψ		Ω	

ΔΙΦΘΟΓΓΟΙ BRAILLE

AI		EI		OI		AY		EY		HY	
YI		OY									

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ ΜΟΡΣ

A . _ αν

N _ . να

B _ βάου

Ξ _ . . . _ ξουτ

Γ _ _ . γρι

O _ _ _

Δ _ . . δια

Π . _ _ . απλά

E .

P . _ . άρα

Z _ _ . . σβου

Σ

H

T _

Θ _ . _ . θύμα

Υ _ . _ _ συρπ

I . .

Φ . . _ . ούφα

K _ . _ κοκ

X _ _ _ _

Λ . _ . . ελιά

Ψ _ _ . _ στιψ

M _ _

Ω . _ _ ωχρ